

kan erstattes af mere effektive individorienterede og humane foranstaltninger, men gennem de nævnte eksempler er der peget på konkrete alternativer, som med fordel kan bringes i anvendelse i et stort antal tilfælde, i hvert fald over for socialt betinget kriminalitet. Da denne tillige efter forslagsstillernes vurdering og definition er den mest udbredte, vil der kunne nås et langt stykke på denne måde.

Nok så væsentligt er det imidlertid, at der med de nævnte eksempler på alternativer er givet udtryk for en række kriminalpolitiske principper, som med fortsat anvendelse af opfindsomhed vil kunne bringe helt syvende foranstaltninger for dagen.

d. Økonomi og administration

Det må være en forudsætning, at enhver udvikling og øget anvendelse af alternativer også giver sig udslag i en tilsvarende mindre anvendelse af frihedsstraffen. I modsat fald er der jo blot opnået en samlet udvidelse af sanktionssystemet. »Alternative sanktioner« er netop, som navnet siger, »alternativer« til frihedsstraffen. Der må derfor løbende ske en begrænsning i anvendelsen af frihedsstraffen, også fordi det jo netop er fra denne sektor, de alternative foranstaltninger skal finansieres. Den mest effektive begrænsning i anvendelsen sker erfaringsmæssigt ved at nedsætte kapaciteten!

Forslagsstillerne må stærkt fraråde, at samfundet – i hvert fald i starten – forsøger at score den økonomiske gevinst af en mindre anvendelse af frihedsstraffen. Udviklingen af alternativer bør i stedet foregå med en sådan omhu, at midlerne fra anstaltsektoren fuldt ud kommer den frie kriminalforsorg og det forebyggende arbejde til gode. Det økonomiske grundlag er helt vitalt for, at denne udvikling lykkes, og en skrantende økonomi for alternativerne kan give så dårlige forsøgsresultater, at mindre visionære politikere ønsker udviklingen skruet tilbage til den traditionelle frihedsstraf eller – i det mindste – forsøger at mobilisere »den indre svinehund« på krav om »straffe, der kan mærkes«.

Det er derfor nødvendigt, at de alternative sanktioner og støtteforanstaltninger i løbet af ganske få år resulterer i uafviselige resultater som f.eks. faldende recidivprocent og mindre kriminalitet.

I den forbindelse må kriminalitetsbekæmpelsen have høj prioritet. Forslagsstillerne foreslår som nævnt, at kommunalbestyrelserne får ansvaret med en særlig pligt til at tilgodese bestemte aktivitets-

orienterede foranstaltninger, der bygger på den enkeltes ansvar for sig selv og andre mennesker. Dette indebærer, at denne indsats, der forudsættes finansieret af staten, ikke må indregnes i bloktilskuddene med risiko for en nedsat skatteprocent som væsentligste kriminalitetsbekæmpende foranstaltning! Princippet bør i stedet være, at hver kommune får tildelt et rammebeløb, der anvises efter regning og med en beskrivelse af indhold og formål.

Forslagsstillerne forudsætter overført et massivt økonomisk tilskud til de kommuner, der har de største problemer, og som iværksætter de nævnte foranstaltninger.

5. Afslutning og statistik

»For mig er udgangspunktet for bedømmelsen af frihedsstraffen, at den er kulturfremmed i vort samfund. Jeg har næppe nogen sinde besøgt en fange indespærret i en celle, uden at jeg har følt, at jeg blev rystet. Og gang på gang har jeg spurgt mig selv: er dette virkelig Danmark i midten af det 20. århundrede?«

De fleste af os er således indrettet, at vi ville føle afsky ved at leve i et samfund, der accepterede anvendelsen af dødsstraf eller legemsstraf. For mig er anvendelsen af frihedsstraf imidlertid en forlængelse heraf. Den er udtryk for en reduktion af det enkelte menneskeliv, som står i modsætning til den respekt for det enkelte menneske, som vi – paradoksalt nok bl.a. ved den strafferetlige retshåndhævelse – søger at opretholde . . .«

(Lars Nordskov Nielsen: »Breve fra danske fængsler«).

Der faldt i 1983 5.000 fængselsdomme. Den samlede strafmasse udgjorde 41.700 måneder = 3.475 år. Kapaciteten i anstalter og arresthuse udgjorde 3.700 pladser. Det gennemsnitlige belæg i 1983 udgjorde 3.256 indsatte.

Kriminalforsorgens regnskab udviste i 1983 en udgift på 883,2 mill. kr. Anlægsudgiften var 24,5 mill. kr. Lønudgiften var ca. 665 mill. kr. Der var indtægter på 85,2 mill. kr., heraf de 66,7 mill. kr. fra salg af fremstillede produkter.

Udgiften pr. fængselsplads i de større anstalter udgjorde 588 kr. pr. dag. Dette tal udtrykker et vægtet gennemsnit af 770 kr. pr. dag i de lukkede fængsler og 435 kr. pr. dag i de åbne fængsler.

Personalet i anstalter og arresthuse var den 9. februar 1984 3.455 personer fordelt med 65,8 pct. på vagt- og opsynspersonale, 11,7 pct. på værkme- stre, 8,7 pct. på administration og 13,8 pct. på »andre« (læger, tandlæger, psykologer, sygeplejersker,